

ŠTEVILKA 6

LETNIK XXXIV

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. JUNIJA 1933

VSEBINA:

Glavna skupščina Zadrugne zveze v Ljubljani. — Dr. Basaj: Poročilo o sedanjem gospodarskem stanju. — Kakšen pomen ima padec dolarja?

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 6, I. 1933.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Izredni občni zbor Strojne zadruge v Cirkovcah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 2. julija 1933 po rani službi božji v posojilničnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. volitev načelstva in nadzorstva. 3. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cerknici, r. z. z. n. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 15. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Posojilnice na Črni gori pri Ptujju, r. z. z. n. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 9. uri dopoldne v posojilniški pisarni. Dnevni red: 1. volitev načelstva, odbornikov in tajnika. 2. volitev nadzorstva. 3. poročilo dosedanjega načelnika in tajnika. 4. slučajnosti.

XXV. občni zbor Hranilnice in posojilnice na Dobravi pri Kropi, r. z. z. n. z., se vrši dne 29. junija 1933 ob 16. uri v uradnici. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. ponovno obravnavanje sklepov občnega zbora leta 1931 in prememba pravil v § 10. 5. potrjenje računskega zaključka za leto 1932. 6. volitev članov načelstva in nadzorstva. 7. slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge Dragojna vas-Mihevc, r. z. z. o. z., se vrši dne 29. junija 1933 ob 2. uri pop. v hiši načelnika. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Fokovcih, r. z. z. n. z., se vrši 2. julija 1933 ob 13. uri. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1932. 3. volitev članov nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva za Hraſtje in okolico, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 3. uri popoldne v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. čitanje reviz. poročila. 3. Določitev odškodnine za mlave. 4. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne zadruge v Št. Juriju pri Grosuplju, r. z. z. o. z., se vrši 25. junija 1933 ob 11. uri dop. v Ponovivasi v prostorih Josipa Perme. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika

o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Živinorejske zveze za kamniški politični okraj v Kamniku, r. z. z. o. z., se vrši 29. junija 1933 ob pol 4. uri popoldne v pisarni zadruge v Šmarci. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. sklepanje o likvidaciji in eventualna izvolitev likvidatorjev. 5. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske posojilnice v Kočevju, r. z. z. n. z., se vrši dne 29. junija 1933 ob 2. uri popoldne v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske zadruge v Križevcih pri Ljutomeru, r. z. z. o. z., se vrši 29. junija 1933 v Slomškovi dvorani po rani sv. maši. Dnevni red: 1. poročilo načelnika. 2. predavanje o zadrugništvu — g. Vladimir Pušenjak nadrevizor. 3. odobritev rač. zaključka. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Stavbne zadruge „Delavski dom“ v Kranju, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 10. uri dop. v pisarni „Delavskega doma“. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. čitanje in odobritev bilance. 5. sklepanje o premoženjskem stanju zadruge. 6. volitev načelstva in nadzorstva. 7. event. predlogi. 8. eventualna sprememba pravil. 9. slučajnosti.

Občni zbor posojilnice pri Sv. Križu pri Kostanjevici, r. z. z. n. z., se vrši 25. junija 1933 po prvi sv. maši v hranilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrditev računskega zaključka za leto 1932. 4. sprememba pravil. 5. slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice v Križevcih pri Ljutomeru, r. z. z. n. z., se vrši dne 29. junija 1933 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Kunigundi na Pohorju, r. z. z. n. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 14. uri v posojilniški pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev 1 člana načelstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12-50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani.

Kakor zborovanja drugih gospodarskih ustanov, se je tudi letošnja glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani vršila v znamenju krize. Udeležba na skupščini, ki se je vršila dne 1. junija 1933 v „Beli dvorani“ hotela Union, je bila nenavadno mnogoštevilna. Občnemu zboru že dolgo ni prisostvovalo toliko število delegatov zvezinih članic iz raznih krajev njenega področja kakor letos.

Ker sta bila odsotna predsednik načelstva dr. Anton Korošec in prvi podpredsednik prof. Bogumil Remec, je otvoril zborovanje in ga vodil drugi podpredsednik prof. dr. Karel Capuder.

Za zapisnikarja je predsednik določil Zvezinega tajnika Antona Kralja, za overovatelja zapisnika pa dr. Fr. Logarja in Alojzija Kocmurja. Nato je predstavil zborovalec vladnega zastopnika Gerziniča in pozdravil zstopnika Zadružne Matice v Splitu g. Pavla Doko in zastopnika Osrednje zveze hrvatskih kmetijskih zadrug g. ravnatelja Josipa Ljubića. Dalje je omenil, da so na skupščino došli pismeni in brzojavni pozdravi od Glavne Zadružne zveze v Belgradu, Zadružne zveze v Zagrebu in od Osrednje zveze hrvatskih kmetijskih zadrug v Zagrebu.

Nato je pozdravil navzoče zadrugarje, ki so prihiteli na zborovanje in s tem pokazali skrb in zanimanje za zadržno delo

in za svojo zadržno matico. Skrb je tem večja, ker danes ne vidimo še nobenega izhoda iz težkih gospodarskih razmer. Po krizi so prizadete vse zadruge, nekatere bolj, nekatere manj. Vendar se nadeja, da bo današnje zborovanje prineslo nekaj upanja za bližnjo bodočnost in navdušilo zadržnike, da vztrajajo in ne odnehajo od započete delo. Zadržniki naj se zavedajo, da je treba delati v pravem zadržnem duhu, ki je tu in tam po vojni sicer nekoliko trpel, toda v bodoče si mora vsak pravi zadrugar biti na jasnem o pomenu zadržne misli, ki ne stremlji za dobičkom, ki ne obstoji v sebičnosti, ampak v vzajemnem delu za skupni blagor.

V imenu Zadružne Matice v Splitu je pozdravil občni zbor g. Pavel Doko. Spominjal se je časov, ko so dalmatinski zadrugarji hodili k Slovincem v šolo. Zadržna Matica je posestrima Zadružne zveze. Obe delata po programu velikega dr. J. E. Kreka. Zadržna zveza naj nadaljuje svoje koristno delo v prosep malega človeka. Zadržna zveza naj cvete in napreduje!

Za njim je g. župnik Vovk predlagal, da se pošlje brzojavni pozdrav Zvezinemu predsedniku dr. Antonu Korošču in podpredsedniku Bogumilu Remcu, ki sta oba odsotna. Predlog je bil sprejet z dolgotrajnim in burnim odobravanjem.

Nato so prišle v razpravo posamezne točke dnevnega reda.

Po odobrenju zapisnika zadnje glavne skupščine je podal načelstveni ravnatelj Fr. Gabrovšek naslednje

načelstveno poročilo:

Ni je stvari, o kateri bi se toliko govorilo kot o gospodarski stiski, ki jo doživlja sedanji rod. Zato bi na glavni skupščini Zadružne zveze radi o tem molčali, toda ne moremo mimo. Vse delo, vse mišljenje naših zadrugarjev se suče okrog tega, zlasti ker nas je zajela v tako silni meri denarna stiska. O nekaterih vzrokih in o poteku denarne krize smo govorili že na lanskem občnem zboru. V preteklem poslovnem letu pa so prišli novi udarci, ki so zopet razbičali ljudsko razburjenost. 20. aprila lanskega leta so prinesle Službene novine zakon o varstvu kmetov. Naj je imel ta zakon še tako dober namen, dejstvo je, da je vsled tega udaril ob denarne zavode nov val nezaupanja. Posledica tega zakona je bila, da so mnogi ustavili odplačevanje svojih dolgov in obresti; premnogi tudi taki, ki bi lahko plačali. V ljudi se je zarila, deloma po nepremišljeni agitaciji oseb, ki bi morale čutiti vso polnost odgovornosti svojih besed, misel, da ne bo treba več plačevati dolgov. Vložniki pa so isto tako logično sklepali: Če nihče ne bo dolgov vrnil, bodo tudi vloge v nevarnosti; rešimo zadnji trenotek, kar se da rešiti! Naval vlagatelj, ki je bil že od 15. septembra 1931 za denarne zavode neznosen, se je silno povečal. Nezaupanje do gospodarskih razmer, do domačega denarja in do denarnih zavodov se je nezaslišano stopnjevalo. Na podlagi zakona o zaščiti kmetov je šlo 50 denarnih zavodov pod § 5. tega zakona, da se zavarujejo pred vlagatelji. Toda tudi ta korak je le pomnožil nezaupanje. Kadarkoli je prinesel kak časo-

pis vest o novem zavodu, ki je šel pod § 5, vselej je pritisnil na ostale nov val vlagatelj. Doživeli smo potem podaljšanje zakona o zaščiti kmetov dne 20. decembra. Vstavljen je bil § 6, na podlagi katerega je izšla uredba z zakonsko močjo o ureditvi izplačil vlog pri posameznih denarnih zavodih. Zavod za zavodom je šel pod to zaščito. Naj je tudi časopisje zamolčevalo imena posameznih denarnih institucij, vendar je to med ljudstvo prodiralo, zlasti ker so prihajali v poštev veliki zavodi. Danes je baje pod to zaščito že 30 bank in hranilnic. Za združništvo pa je bil ta 20. december še poseben udarec. Zakon o varstvu kmetov je bil razširjen tudi na zadruge. Še danes smo prepričani, da ni bilo za to resnega vzroka. Zadruge niso nikjer gonile kmetov na boben in jih torej pred njimi ni bilo treba ščititi. Doživeli pa smo nasprotno, da so razne občine — naj bo dovoljen ta izraz — zlorabljale ime kmet in zaščitile ljudi, ki niso kmetje ali pa niso potrebni zaščite. Tako postopanje naravno le dviga dviga zopet ljudsko nezaupanje. Kajti le povdarimo: Denarna kriza v naši državi je kriza zaupanja. Zakaj je šel zlasti leta 1931 v raznih oblikah kapital iz države? Radi nezaupanja. Zakaj ljudje dvigajo odnosno so dvigali brez pravih potreb? Radi nezaupanja. Zakaj so hoteli denar vtakniti v zidove, v druge nepremičnine, v blago, zakaj ga zamenjati za tuje valute? Radi nezaupanja. Zakaj trgovec ne kreditira skoro ničesar več in ne dobi ničesar na kredit? Spet iz nezaupanja. Tu je jedro krize, tukaj je njen vzrok. Ustvarite razmere, da se more vrniti zaupanje, pa ste odpravili pri nas denarno krizo. Hvalevredni so poskusi, ki se delajo zadnji čas za obnovitev denarnega obtoka, pozdravljamo načrte, ki jih obravnavajo gospodarstveniki — saj je bilo odlašanja čez in čez preveč —, toda naj bi

kdo tudi s parizarjem — kot se je nekdo izrazil —, pripeljal denarja, nič ne bo pomagalo, če se ne vrne zaupanje v red, v zakon, v denarne zavode, v denar in njegov obstoj. To zaupanje pa, o katerem govorimo, more vrniti le država, rešitev iz te krize more priti le z njeno močjo in avtoriteto.

Težave zadrug in Zadrुžne zveze so se stopnjevale v teh razmerah od dne do dne. Kajkrat smo mislili, da ne more postati stiska večja in vendar je postajalo hujše in hujše. Ni tu mesto, da bi opisovali nastali položaj, vendar nočem opustiti, da podčrtam trpljenje ljudstva, ki ni moglo do denarja niti v najhujših slučajih. Za starost so varčevali, ker so jih od mladosti tako učili. Starost je prišla, a denarja ne morejo uporabljati. Škrbeli so za slabe čase. Prišli so, a vsa skrb se zdi, da je bila brezuspešna. Oče je delal za otroke. Ko je treba močiti hčere, dajati dote, začudeno gleda, ali je bil res ves njegov trud zaman. Treba plačati davke, ki jih je naše ljudstvo tako redno plačevalo. Pa ni denarja. In davkarija izterjava, rubi, prodaja. Naš kmet še ni doživljal, da bi bil radi davkarije tolikokrat zarubljen in da bi se mu prodajala zarubljena živina tako pod vsako ceno, kakor se to godi v naši dobi. Varčevalec, priden kot mravlja, ugotavlja, da je na istem kot kobilica, ki po basni ni znašala skupaj in ni skrbela za slabe čase. Saj ni nikjer rečeno, da je denar izgubljen, toda koliko ljudi boli že sama negotovost, če ne računamo tistih, ki dejansko trpe v teh razmerah. Saj obsojamo tiste, ki brez kake potrebe tezavriajo denar, a kaj naj rečemo tistemu, ki resnično potrebuje, pa ne more dobiti potrebne vsote? Denarna stiska je pri nas povzročila morda več gorja, več duševnega in telesnega trpljenja kot pa samo splošna gospodarska kriza. In vse to so morali člani

naših načelstev gledati, z vso to bedo se boriti. Odganjali so naval onih, ki so nasilni, včasih z vljudnostjo, včasih z ogorčenjem, toda kako težko je bilo povedati najpotrebnejšim, da tudi zanje ni mogoče izterjati denarja pri dolžnikih. Več duševnega trpljenja so prestali marsikje naši voditelji rajajzenovk kot vlagatelji, ki bi rabili denar in niso mogli do njega. Zraven so načelstva zadrug imela zavest, da so kot ujetniki razmer in da ne morejo ničesar ukreniti za njih izboljšanje. Izterjati se ne da ničesar ali tako malenkostne vsote, da to ne prihaja v poštev. Vsak dolžnik je pod kako zaščito. Brani ga ali pa mu celo daje potuho zakon o zaščiti kmetov ali pa sam hiti v posredovanje ali poravnavo. Na drugi strani pa novih vlog od nikoder. Če ni mogoče izplačati prejšnjih, odkod naj tudi pridejo!

Najhujše trpljenje so preživljale naše kmetske posojilnice. Vloge imajo od kmetov, ki so danes sami v stiski in v potrebi dvigajo, dolžniki so kmetje, ki ne morejo plačati. Saj vemo vsi, da je sedanja gospodarska kriza v veliki meri ravno kriza kmetskega gospodarstva. Ker trpi kmet, trpe za za njim druge gospodarske panoge. Tudi tu velja staro pravilo: Če kmet nima denarja, ga tudi drugi nimajo. Zato so kot rečeno v tej kmetski stiski naše kmetske zadruge najhujše občutile denarno krizo. Zadrुžna zveza pa je zveza prav teh kmet-skih zadrug in je naravno ta sunek z njimi vred občutila.

Prav nič se ne čudimo, da so mnogokrat voditelji naših podeželskih posojilnic bili nejevoljni na Zadrुžno zvezo, češ, da ne morejo dvigati od svojih naložb kot bi bilo potrebno. Mi smo večkrat v dopisih in okrožnicah pojasnjevali položaj, ki je za nas, ki smo centrala našega denarnega podeželskega zadrुžništva, skoro isti kot za poso-

jilnice: Ni namreč novih naložb in izterjati kake večje vsote je nemogoče. Da ni novih naložb, je samo po sebi razumljivo pri tem silnem pomanjkanju gotovine pri vseh zadrukah. Denar pa, ki je naložen drugod, le silno počasi priteka nazaj. Zadruge, ki jih terjamo, naj vrnejo posojila, so po večini kmetijske zadruge. Kako naj te vrnejo, če ne morejo same izterjati? Kar od teh dobimo, je zelo zelo malenkostno. Nemogoče je dalje popolnoma odvzeti kredit zadrugam, ki so čisto na nas navezane. Izpeljati se da to le postopoma. Denar, ki je naložen naprej v denarne zavode, kaplja prav tako le po malem nazaj, kajti tem zavodom, pri katerih imamo naložbe, se pač enako godi kot vsem drugim. Tudi oni ne morejo na hitro izterjati danih posojil. Vsak zavod je skrbel poprej, da je imel dovolj vrednostnih papirjev, katere se je dalo hitro likvidirati. Kaj pomenijo danes ti papirji za likvidnost, ve vsakdo, kdor pogleda njih tečaje. Hvaležni smo Narodni banki, ki nam je pustila vsaj tisti kredit, ki smo ga imeli doslej, dasi je splošna želja zadružništva, naj bi Narodna banka kot tudi Privilegirana agrarna banka polagala več važnosti na zadružništvo, kot sta ga polagali doslej. Slovenske zadrugarje je mnogokrat bolelo, ko so videli v preteklih letih omalovaževanje zadružništva pri velikih državnih institucijah.

Ko slikamo težave, s katerimi so se imeli boriti naši denarni zavodi, bo marsikdo vprašal, zakaj se niso poslužili § 5, odnosno § 6 zakona o varstvu kmetov. Res bi bili rešeni marsikateri skrbi, toda nastane vprašanje: Komu naj bi koristil ta korak? Ali bi imel od tega, da gre kak naš zavod pod to zaščito, kak naš kmet tudi najmanjšo korist? In zadružništvo je za koristi kmeta, ni samo sebi namen. Zato smo stali na stališču, da hočemo vzdržati do boljših razmer na vsak način.

Mnoge je motilo večkrat vprašanje, ali je bilo pravilno stališče Zadružne zveze, ki je svojim članicam neprestano priporočala disciplino pri nalaganju odvišnega denarja. Marsikdo je mislil v teh težavah: Če bi imeli denar naložen na več mestih, bi lahko črpali na več mestih in tako lažje postregli ljudem. Naj je to tudi izgledalo v začetku denarne stiske deloma upravičeno, časoma so prišli vsi do spoznanja, da bi tudi drugod ne mogli mnogo črpali. Pa naj bi bilo tako ali tako, načelo, ki ga je postavljala Zadružna zveza, je še vedno pravilno. Vsa moč zadružništva pri nas in drugod je v disciplinarnosti in samoodpovedi. Za velike stvari je tudi pri nas treba koncentracije domačega denarja. Načelo, ki so ga izvajali belgijski zadrugarji, nemški zadrugarji in zlasti češki, je bilo povsod za zadružništvo ugodno. Če so pri nas nastale težave, niso zaradi načela, ampak radi razmer, v katerih živimo in kakršnih nihče nikoli ni pričakoval. Moramo pa ob tej priliki omeniti neko vprašanje, ki je bilo že obravnavano tudi v preteklih letih na občnih zborih Zadružne zveze. Eden izmed vzrokov, četudi ne morda poglavitni, da je prišlo do tako ostre denarne krize, je visoka obrestna mera. Po vojni se je začel lov na denar in boj za čim višje obresti naložb. Posameznik je gledal, pri kateri posojilnici bo denar nesel večje obresti, in posamezni še tako majhni denarni zavodi so zopet študirali, kje bi dobili več za svoj naloženi denar. Če je hotela Zadružna zveza pritegniti večino denarja naših rajfajzenovk — in to je bilo za obstoj in razvoj zadružništva potrebno —, je morala skrbeti tudi za to, da je dobila za ta denar tudi sama sorazmerno visoke obresti. Na tem pa je seveda samo po sebi umevno trpela likvidnost. Razumeli pa boste, da tega ni kriva Zadružna zveza kot niso krive posamezne zadruge, ampak splošni boj za visoko obrest-

no mero, ki je škodoval vsemu našemu gospodarstvu. Naša skrb in to se je poudarjalo zlasti na lanskem občnem zboru je, naj povsod obrestna mera pade, ker je to v naših razmerah ena izmed važnih poti iz sedanje gospodarske krize.

Mislím, da je umestno, če povdarim, da je v tej denarni stiski, v tej preizkušnji, naše zadružništvo pokazalo mnogo discipliniranosti. Hvaležni moramo biti vsem voditeljem naših zadrug, ki so vzdržali radi dobre stvari na svojih težkih mestih, hvaležni zlasti tistim, ki so s svojo besedo in avtoriteto ščitili Zadružno zvezo in tako držali visoko zastavo zadružne misli in zavesti, da je mogoče v preizkušnjah vzdržati le z združenimi močmi.

Veliko težav so imele v sedanjih razmerah tudi nekreditne zadruge. Kmetje so pač uvideli v teh časih, da so kmetijske prodajne in nabavne zadruge zanje silno potrebne. Ta težka doba jih je marsikje učila, kako potrebna je samopomoč. Toda zadruge same so težko poslovale. Kmet pač nima denarja, nemogoče pa je veliko kreditirati, ker morajo tudi zadruge vse plačevati v gotovini. Že stare terjatve pri članih mnoge zadruge ovirajo v njihovem razvoju. Kmetiskim prodajnim in nabavnim zadrugam kot tudi drugemu konsumnemu zadružništvu so nasprotniki zadružništva zadajali udarec za udarcem. Glasilo trgovcev je neupravičeno vršilo napad za napadom na konsumno zadružništvo in skušalo ustvariti razpoloženje proti zadrugam. Značilno je, da so ti krogi to dobo, v kateri trpi ves narod, skušali izrabiti, da zrušijo konsumno zadružništvo. Kadar potem stopijo na oder zagovornikov in voditeljev narodnega gospodarstva, jim je pač treba zapisati: Po njih delih jih boste spoznali, po njih herostratskih delih. Značilno za ta boj proti konsumnemu zadružništvu je, da vedno napadajo vse konsumno

zadružništvo, kadar govore o prednostih zadrug državnih nameščencev. Tak boj, tako ribarenje v kalnem, pač ni nikomur v čast. Poudarimo, da so ugodnosti naših prodajnih in nabavnih zadrug kot vseh konsumnih zadrug, če izvzamemo zadruge državnih nameščencev, silno majhne. Kar pa jih je, so utemeljene v zakonu. In kljub temu se sme nemoteno voditi po raznem časopisu boj proti zakonitim ugodnostim. Zelo se čudimo, da nimajo ti krogi toliko obzorja, da bi videli, kako se je razvijalo konsumno zadružništvo v drugih deželah in kako je to zadružništvo zmagalo kljub svojim malenkostnim nasprotnikom. — Prav v zadnjem času so bile ukinjene brez utemeljenega vzroka raznim konsumnim zadrugam davčne olajšave!

Mnogo težav je imelo v preteklem letu tudi naše mlekarsko zadružništvo. Bile so posamezne zadruge, ki so sorazmerno dobro uspevale, po večini pa so imele velike težave zlasti, ker so cene mlečnim izdelkom, posebno siru, tako silno padle.

Rekli smo, da je ta težka doba marsikoga naučila, kako potrebna je samopomoč. Zato je tudi kljub vsem težavam zadružništva, članstvo pri Zadružni zvezi zrastlo od 650 na 663 zadrug. Zlasti je opaziti željo po ustanavljanju nabavnih zadrug, katerih je pristopilo na novo kar 6. To željo moramo le pozdravljati. Saj je prav naše zadružništvo te stroke najmanj razvito. Priznati je treba, da se je mnogo poizkusov ponesrečilo, da smo prav s to vrsto zadružništva imeli mnogo slabih izkušenj. In vendar je potreba! Upravičeno je tudi upanje, da bodo dosedanje izkušnje koristile in da tudi ta vrsta zadrug pride do živahnega razvoja. Naj ob tej priliki omenimo pojav na zadružnem polju, ki se nam ne zdi zdrav in na katerega naj bi oblasti obračale več pažnje, kot jo obračajo n. pr. gori označenim kon-

sumnim zadrugam. Vsi ste že opazili, da hodijo vse križem po deželi potniki zadrug, ki oznanjajo, da dajejo brezobrestna posojila za zidavo hiš. V Nemčiji in Nemški Avstriji so morale oblasti poseči vmes, da so obvarovale škode svoje prebivalstvo, pri nas se mirno vse registrira in mirno pusti delati reklamo z brezobrestnimi posojili. Razume se, da Zadrugna zveza takih zadrug ni marala v svoje članstvo.

Gospodarska depresija je samo po sebi umevno vplivala tudi na vse poslovanje Zadrugne zveze. Dela ni manjkalo, toda to delo se je v veliki meri izpremenilo. Velik del osebnega stika s strankami in velik del korespondence se je nanašal samo na denarna vprašanja. Pravnih nasvetov in drugih opozoril je bilo treba več kot druga leta. Novega se je dalo malo graditi, sile so se izrabljale v boju za obrambo dosedanjega. Zastajalo je propagandno delo, ki ga je bilo težko vršiti radi tega, ker je povsod prišlo navrh vprašanje izplačevanja naložb deloma pa zaradi tega, ker je bilo v sedanjih razmerah včasih čisto nemogoče, včasih pa težko imeti sestanke z zadrugarji. Tako je pod vplivom razmer vzgojno delo Zadrugne zveze močno trpelo. Druga leta smo mogli poročati o celi vrsti sestankov, predavanj, tečajev, sedaj moremo poročati le o zelo malem številu takih propagandnih sredstev. Vršilo se je 6 tečajev, 4 za tajnike in 2 za člane nadzorstva, predavanj je bilo 30. Revizorji so sodelovali na licu mesta pri ustanovitvah novih zadrug in se udeležili mnogih izrednih sej načelstev in nadzorstev, kjer je bilo treba urediti težja vprašanja.

Revizijsko delo se je vršilo podobno kot druga leta. Izvršenih je bilo 355 revizij. Nekatero od teh se bile izvršene na željo oblasti, ker so proti nekaterim zadrugam prišle ovadbe, češ da niso postopale v smislu svojih pravil. V vseh slučajih se je poka-

zalo, da so ovadbe brez osnove in bodo nekateri denuncijantje dajali odgovor pred sodiščem. Revizorji so dalje napravili zadrugam 61 računskih zaključkov na mestu in 83 v pisarni. Pregledali so v pisarni po novem letu 106 bilanc.

Tudi „Narodni Gospodar“, glasilo Zadrugne zveze, v preteklem letu ni mogel poročati o dogodkih iz narodnega gospodarstva tako kot bi želel.

Naj omenimo še Zadrugno šolo. Obhajala je letos 25 letnico svojega obstoja in poslala v svet doslej 587 zadrugnih delavcev. Mnogo se jih je sicer razgubilo po raznih poklicih, toda ogromna večina res dela na zadrugnem polju. Ni dvoma, da je ta šola pripomogla odločilno k sedanjemu razumevanju zadrugne ideje slovenskega naroda.

Pisarna je odposlalu 20.901 dopisov in prejela 16.241 dopisov. Okrožnic je bilo odposlanih 49 v 9.238 komadih. Hud udarec za zadrugništvo je bila ukinitve poštinske prostosti med Zvezo in zadrugami. Kljub temu, da se na gotovih mestih veliko govori o zadrugništvu, vidite, da smo dobivali v zadnjem času udarec za udarcem. Ta ukinitve zadene zlasti manjše zadruge, ki vedno potrebujejo nasvetov. Zato je tudi znatno padlo število došlih in odposlanih dopisov, četudi je bila ukinjena poštinska prostost še-le v drugi polovici leta.

Naj bo na tem mestu uradništvu za njegovo vzorno delo izrečena pohvala.

* * *

Načelstvo je imelo preteklo leto 35 sej, celotni odbor pa 2. Načelstvo se je trudilo najti sredstva in poti, da v teh težkih razmerah zadrugništvo brez hujših nesreč vodi v boljšo bodočnost.

Iz poročila, ki je bilo natisnjeno v Narodnem Gospodarju in ki ga imate pred se-

boj, vidite, kako je na poslovni uspeh vplivala gospodarska in denarna stiska. Padle so seveda vloge v tekočem računu, padel promet, padli pa tudi upravni stroški. Sma-tramo pa, da je ta uspeh v teh izrednih raz-merah vendarle še razmeroma dober.

Obračun našega dela v preteklem letu je pred nami. Upoštevajte, v kako težkih razmerah smo delali, pa upamo, da boste priznali, da smo storili, kar smo mogli.

Kriza je, splošna kriza, a vendar ena stvar ni v krizi. To je zadrúžna misel. Čim-bolj se ruši kapitalistično gospodarstvo, tem-bolj tudi pada misel pretiranega individualizma, tembolj prihaja do nove veljave in povdarka misel vzajemnega dela v gospo-darstvu. Naj se torej sedanja kriza razvije kakorkoli, naj utrpimo kakršnokoli škodo, ideja zadrúžništva se bo razvijala naprej. Na nas vseh pa je, da smo dobri nosilci te ideje med našim narodom in da skrbimo za njen pravilen razvoj na naših tleh. Tako pojde naš slovenski narod s pomočjo svo-jega zadrúžništva iz teh težkih časov boljši bodočnosti nasproti.

Načelstveno poročilo je bilo sprejeto s splošnim odobravanjem.

Delegat Rozman (Radeče) omenja, da se v nekaterih pokrajinah denarna kriza ne občuti tako močno kakor pri nas. Denarni zavodi izplačujejo vloge v veliko večji meri kakor naši. Delegat bi rad vedel za vzrok temu pojavu. Ravnatelj pojasnjuje, da dru-god nimajo tako razvitega kreditnega go-spodarstva kakor pri nas.

Delegat Hmeljak iz Ponikve želi pojas-nila o izplačevanju vlog pri zvezi. Ravnat-elj odgovarja, da bi zveza rada izplačevala, kolikor žele posamezne članice, toda tega ne more storiti, kakor se je že poročalo v raznih okrožnicah. Od kreditov, ki jih je zveza dala članicam, sedaj ne more nič iz-terjati, ker članice ne morejo vračati. Del

zvezinega premoženja je naložen v držav-nih papirjih, ki jih pa zaradi sedanjih nizkih tečajev ne kaže prodati. Ostali del je nalo-žen pri denarnih zavodih, ki so ga pa zo-pet razposodili in tega denarja tudi ni mo-goče dobiti nazaj v znatnejših zneskih, ker je deloma razposojen kmetom, ki so sedaj pod zaščito, deloma je investiran v obrtniji, trgovini in industriji, odkoder ga pa tudi ni mogoče izsiliti, razun če bi se zadolžena podjetja pognala v konkurz. Ne kaže torej drugega nego vztrajati, pa naj bodo raz-mere še težje. Iskati pomoči v zaščiti § 5., bi pomenilo likvidacijo. Treba je torej ča-kati boljših razmer.

Delegat Karel Škulj (Dolenja vas pri Ribnici) pojasnjuje denarne razmere v juž-nih krajih in obrazloži, zakaj je ondi likvid-nost denarnih zavodov večja.

Na vprašanje delegata Jerneja Hafnerja (Stari trg pri Ložu) glede postopanja pri izplačilu vlog pri zvezi pojasnjuje ravnatelj Gabrovšek, da se je zveza spočetka držala načela, da je izplačevala večje zneske onim posojilnicam, o katerih se je sodilo, da so najbolj potrebne. Stiska pa je postajala vedno hujša in potem se je zveza postavila na sta-lišče, da izplačuje vloge po razmerju, koli-kor ima zadruga pri nji naloženega denarja. Tu in tam pa je bilo treba napraviti tudi izjeme, n. pr. če je bila kaka zadruga zarub-ljena ali če bi imela ona sama ali pa vla-gatelj zaradi morebitnega neizplačila ogromno škodo. Na drugo vprašanje delegata Haf-nerja, katere stvari so najbolj neprijetne v poslovanju med zvezo in članicami, odgo-varja ravnatelj, da so za izpraševanje vesti pač najbolj pripravna revizijska poročila, ki jih dobe zadruge.

Na vprašanje delegata Prosenca (Za-gorje) o kreditni politiki Narodne banke od-govarja ravnatelj, da vodi pač Narodna banka deflacijsko politiko, ker hoče na vsak način

obdržati 35 % kritje bankovcev. Zakonskih predpisov o kritju se mora držati. Na nove kredite sedaj ni misliti in bi bila vsaka intervencija v tem oziru odveč.

Poročilo nadzorstva

je podal njega predsednik Ignacij Zaplotnik. Nadzorstvo je imelo lani samo tri seje, kar je razumljivo, ker nadzorstvo kontrolira predvsem dajanje kreditov, novih kreditov v l. 1932 pa ni bi bilo. Veliko dela in znatne gmotne žrtve povzročajo zvezi razne sanacije. Zato zveza ne more priti do kake večje rezerve. Uradništvo je bilo kljub zmanjšanemu prometu močno obremenjeno. Zlasti je bilo veliko dela z ustmenim razpravljanjem s stranikami. Nato je podrobno analiziral računski zaključek za l. 1932, omenjujoč med drugim, da ni zveza lani dobila nobene državne podpore. Ker je računski zaključek sestavljen pravilno, predlaga nadzorstvo, da ga občni zbor odobri in podeli načelstvu razračunico.

Ta predlog nadzorstva je občni zbor soglasno sprejel.

Volitve.

Na mesto vlč. g. župnika Fr. Šegule je bil na predlog g. M. Kranjca soglasno izvoljen v odbor g. dr. Josip Leskovar, odvetnik v Mariboru.

Poročilo o sedanjem gospodarskem stanju

je podal ravnatelj dr. J. Basaj. Poročilo priobčujemo v današnji številki v posebnem članku.

Slučajnosti.

Delegat minister v p. Ivan Vesenjaki predlaga ustanovitev fonda za organizacijo in pomoč prodajnemu združništvu. Utemeljuje svoj predlog omenja, da imajo producenti ob prodaji svojih pridelkov veliko škodo, ker jih opeharijo na vseh straneh.

Najbolj je izkoriščanju izpostavljen kmetovalec, ki najhujše čuti dispariteto med cenami za produkte, ki jih prodaja, in med cenami za blago, ki ga kupuje. Zato se združništvo ne sme strašiti žrtev, ki bi bile morda zvezane z organizacijo vnovčevanja kmetijskih pridelkov.

Na vprašanje delegata Fr. Zabreta (Kovor) kakšno rešitev je pričakovati glede denarstva, odgovori referent dr. Basaj in pojasni delo dotičnega odbora, ve se pa ne, za kateri načrt se bo vlada odločila. Delegat minister v p. Vesenjaki pripomni, da sedanja pot ne vodi k rešitvi in tudi čakanje ni več na mestu. Predvsem je treba obnoviti zaupanje v državo. Delegat Snoj (Gor. Radgona) pristavlja, da se more zaupanje obnoviti in utrditi le z dejanji.

Delegat Alojzij Kocmur (Ljubljana) opozarja, da se poslovne težave ne pojavljajo samo pri posojilnicah, ampak tudi pri blagovnih zadrugah. Konsumne organizacije so regulator cen, brez njih bi bile cene gotovo višje. To mnenje bi moralo splošno prodreti. V trgovskih krogih se je začela proti konsumnim zadrugam silovita gonja. Toda davčna uprava bi zadrugam ne smela jemati davčne prostosti. Kurz proti zadrugam se mora opustiti.

Delegat Rozman (Ljubljana) navaja, kako se je nezaupanje povečalo, ker je velik del našega domačega kapitala bežal v tujino.

Delegat Poljanec (Slov. Bistrica) priporoča ustanovitev posebnega odbora, ki bi dajal blagovnim zadrugam praktične nasvete. Odbor bi moral imeti na razpolago posebnega strokovnega revizorja, ki bi ga morale s svojimi prispevki vzdrževati dotične zadruge. Če hočemo imeti dobre blagovne zadruge, jim moramo dati dobro vodstvo. K tem izvajanjem pripomni dr. Basaj, da se je pri Gospodarski zvezi zadnje čase ustanovil poseben strokovni posvetovalni odbor, v ka-

terem so poslovodje večjih zadrug. Na predlog Lončarske produktivne zadruge v Komendi bi se moral povečati medsebojni promet med zadrugami, konsumne zadruge naj več kupujejo pri produktivnih zadrugah. Moralno smo dolžni, da poživimo medsebojne poslovne stike.

Delegat Osolin (Dob) želi ostre ukrepe proti onim, ki so izvažali kapital, katerega je treba spraviti domov.

Delegat Karel Škulj opozarja na velike stroške, ki so zvezani s pravdami pred sodišči. Zato naj bi se zadrugam priporočalo, da se bolj poslužujejo borznih razsodišč. Priporoča tudi akcijo za znižanje sodnih taks in odvetniških tarifov.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil občni zbor z zahvalo vsem delegatom za sodelovanje in za obilno udeležbo.

Dr. Basaj:

Poročilo o sedanjem gospodarskem stanju.

(Referat na glavni skupščini Zadružne zveze 1. junija 1933.)

Splošna gospodarska kriza, ki je zajela vse panoge gospodarstva in vse države, je pri nas posebno zaostrena radi hude finančne krize. To krizo občutimo že od septembra leta 1931. Prišla je tako nenadno, da nismo bili nanjo prav nič pripravljeni. Bila je tako močna, da nismo proti njej mogli prav ničesar napraviti, temveč smo se iz dneva v dan in iz meseca v mesec tolažili z mislijo, da bo že kmalu boljše. Doživljali smo pa iz dneva v dan in iz meseca v mesec bridke izkušnje, da je bilo vedno slabše.

Odkod sedanja kriza? Dva razloga predvsem navajo kot izvor krize, katera moramo po tolikih debatah smatrati že za neosporno ugotovljena. Prvo je padanje cen agrarnih pridelkov vsled povečane produkcije. Poljedelsko produkcijo je predvsem zelo forsiral Amerika, ki je med svetovno vojno postala glavni dobavitelj za Evropo. Poljedelstvo so po vojni zelo razvijale tudi evropske države in so vlade teh držav sistematično in z velikimi denarnimi žrtvami izvajale reagrarnizacijo v državah, ki so izrazito industrijske in bile kot take vedno v veliki meri navezane na uvoz. (Avstrija, Nemčija, Italija, Francija.) Drugi razlog je pa-

danje cen industrijskih izdelkov in celo nemožnost plasiranja izdelkov, ker se je šlo predaleč z vedno večjo racionalizacijo in forsiranjem produkcije, medtem ko je istočasno pešala kupna moč delavskih slojev, med katerimi se je vsled racionalizacije in zastoja vedno bolj uveljavljala brezposelnost. Konsumna moč poljedelskih slojev pa je itak silno padla vsled nezaslišanega padca cen kmetijskih pridelkov.

Kriza se je začela pojavljati že l. 1929 v Ameriki. Najbolj vidni pojav te krize je bilo strašno padanje papirjev in sicer industrijskih kakor bančnih na ameriških borzah. Potem pa je kriza prešla tudi na evropske države in se je pojavljala zlasti v rapidno rastočih številkah brezposelnih po posameznih državah in pa v rastočih težavah denarnih zavodov, ki so bili ozko povezani z industrijo. Tako smo doživljali krahe v Nemčiji, v Avstriji, v Madjarski in v Češkoslovaški, da ne govorimo o južnih podonavskih zemljah.

Prav pravijo, da nesreča ne pride sama. In res je k padcu cen in k brezposelnosti prišla druga nesreča. Radi padajočega izvoza so začele države že itak slab položaj po-

slabševati še s tem, da so poviševale uvozne carine, začele s carinsko vojno in z deviznimi omejitvami. Nič stvarnega in resnega pa se ni ukrenilo, da bi se položaj izboljšal.

Razumljivo je, da v teh zmedah naša država ni mogla ostati miren otok sredi razburkanih valov. Dasi razmeroma pozno se je tudi pri nas začela uveljavljati splošna gospodarska kriza, h kateri se je v jeseni l. 1931 pridružila še denarna kriza.

Kot posebne razloge za denarno krizo pri nas moramo iz naših razmer navajati sledeče:

a) V nacionaliziranih podjetjih, katera so poprej pripadala tujcem, je pri nas ostalo še mnogo tujega kapitala. Radi krize, ki se je začela pojavljati, se je tuji kapital začel vedno bolj izmikati in ga je zlasti mnogo odšlo iz naše države v letih 1930 in 1931.

b) Ker smo kot poljedelska država izvažali prvenstveno velike množine poljedelskih pridelkov, je vsled ogromnega padca cen poljedelskih pridelkov izvoz znatno po količini, a naravnost ogromno po vrednosti nazadoval.

c) Radi krize, ki se je najprej pojavljala v Ameriki, je silno padel dotok izseljeniških prihrankov, ki je v dobrih letih pomenjal za našo plačilno bilanco preko ene milijarde izseljeniških deviz.

č) Iz težko razumljivih razlogov je bilo pri nas ravno zadnje čase pred nastopom krize dovoljeno kupovanje obveznic naših državnih posojil v inozemstvu, posebno obveznic Blaira in Seligmana in računajo, da je šlo s tem za blizu eno milijardo deviz v inozemstvo.

V teh razmerah je pa naša država kot zadnja v Evropi v poletju 1931 pristopila k formalni stabilizaciji dinarja, dasi smo faktično stabilizacijo izvedli že mnogo let popreje. Dobili smo mednarodno stabilizacijsko posojilo 1 milijardo 25 milijonov franc. fran-

kov in z zakonom o novcu smo prešli od papirnatega dinarja na zlati dinar, ki predstavlja 26 $\frac{1}{2}$ mg zlata. Kot samoobsebi umevni zaključek stabilizacije je po 13 letih vezanega deviznega režima sledila devizna prostost. Zakonska stabilizacija, ki je bila izvedena 28. junija 1931, je res pomagala Narodni banki. Toda more se reči, da je bila tudi ta pomoč samo začasna, ker je tudi po izvedeni stabilizaciji odtok deviz bil naravnost ogromen. Že v septembru in oktobru pa se zopet vračamo nazaj od zlatega dinarja k papirnatemu dinarju in od devizne prostosti k deviznim omejitvam.

Pomanjkanje deviz za plačila države in za plačila naših uvoznikov je bilo vedno huje. Pomanjkanje deviz se je posebno poostriilo, ko se je k drugim težavam pridružila še ta, da so odpadle nemške reparacije. Vedno težje je bilo uvoznikom dobiti potrebne devize, ker je Narodna banka v vedno večji meri zahtevala le zase vse devize izvoznikov.

Po znamenitem 24. septembru 1931, ko so denarni zavodi začeli z omejenim izplačevanjem hranilnih vlog, se je položaj od dne do dne poslabševal. Predvsem je bila pomoč Narodne banke v kritični dneh navala zakasnela in premajhna, rekli bi preveč razdrobljena. Nezaupanje v dinar je povečavalo dejstvo, da se ni situacija nikoli temeljito pojasnila, nasprotno, da se je ves čas vzdrževal ofiциelni kurs, na katerega se je za tuja plačilna sredstva priznaval vedno višji prim. K nezaupanju v dinar se je pridružilo nezaupanje v denarne zavode, ker le ti niso mogli več nazaj iz omejenega izplačevanja vlog v neomejeno. Žigosanje tisočakov kot mera proti tezavriranju je sicer prineslo začasno izboljšanje, pa se je položaj temeljito spet poslabšal s prvimi vestmi o tem, da se pripravlja zakon o zaščiti kmeta. Dvakratno podaljšanje tega zakona, zlasti

njegov § 5, uredba od 26. decembra glede omejenega izplačevanja hranilnih vlog in naposled uredba o posredovanju so nezaupanje povečavali in položaj poslabševali. K temu se je pridružilo še dejstvo, da je finančni minister imel vedno večje težave z uravnoteženjem proračuna, z izterjavanjem davčnih zaostankov in s plačevanjem državnih obveznosti, da se je vsled avtarkičnega stremljenja v sosednih državah poslabševala naša trgovinska bilanca. Vse to je jemalo zaupanje in pogum.

Ta položaj traja že 20 mesecev. Koliko je bilo v tem času že sproženih predlogov in misli o vzrokih tega stanja in o saniranju tega stanja! Naj v sledečem na kratkem spregovorimo o nekaterih predlogih, ki so se pojavili zadnje mesece. O predlogih se je veliko razpravljalo posebno z ozirom na posvetovalni odbor, ki je bil postavljen pri ministerstvu za trgovino in industrijo, da izdela predloge za sanacijo sedanjega stanja in ki je dejansko tudi zbiral ves potreben material in zasliševal gospodarske in finančne strokovnjake in predstavitelje gospodarskih in denarnih organizacij v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani.

I. Nova sredstva.

Ker je glavno vprašanje, kako uspostaviti likvidnost denarnih zavodov, se največ razpravlja o predlogih, kako naj bi prišla v promet nova denarna sredstva. Če bodo denarni zavodi prišli do novih sredstev, se bo s tem vrnila njihova likvidnost, z likvidnostjo denarnih zavodov pa poživitev gospodarstva in zaupanje v denar in denarne zavode. Torej je položaj treba začeti zdraviti na tem, kako dobiti nova sredstva. V tem oziru sta postavljena dva predloga.

1. Po prvem predlogu naj bi država, ozima po nalogu države Agrarna banka ali kaka druga ustanova izdala približno 4 mi-

lijarde novega denarja in s temi sredstvi naj bi se izvršila v zakonu o zaščiti kmetov predvidena konverzija kmečkih dolgov. Kot podlaga, ozir. kritje za te note bi služila vknjižba na zemljišča vseh onih kmetov, katerih dolgovi bi se konvertirali. Sicer je po statistiki Priv. agrarne banke vseh kmečkih dolgov ca sedem milijard, ali vendar se računa, da bi za konverzijo prišlo v poštev le 4 milijarde kmetjskih dolgov. S tem denarjem bi se doseglo dvoje:

a) zavodi, ki imajo kmetijske terjatve, bi dobili denar in postali bi likvidni; ta denar bi začel krožiti in poživljati gospodarstvo;

b) izvedla bi se konverzija kmetjskih dolgov, kar je brez velikih novih sredstev nemogoča.

Terjatve denarnih zavodov napram kmetom bi se prenesle na Priv. agrarno banko, ki bi denarnim zavodom izplačala njih terjatve. Od kmetov-dolžnikov pa bi Agrarna banka zahtevala skozi 25 let 4% vsakoletno za odplačilo kapitala in 1% za upravne stroške, tako da bi bili kmetjski dolgovi v 25 letih popolnoma odplačani. V istem razmerju, kot bi kmetje odplačevali svoje dolgove, bi se ta denar jemal iz prometa, tako da bi po 25 letih bil vzet v celoti iz prometa.

Vprašanje je, ali to pomeni inflacijo. Na to odgovarja predlagatelj, da to gotovo ni inflacija, kakršno smo doživeli po vojni. Nasprotno, to bi bila čisto druge vrste inflacija, za gospodarstvo koristna in zdravilna, ne pa škodljiva. Ako je gospodarstvo trpelo vsled deflacije, je mogoča vrnitev v normalne razmere samo z neke vrste inflacijo. Naše gospodarstvo pravijo, da je podobno danes suhi strugi reke, v katero more steči mnogo, mnogo vode, ne da bi nastala nevarnost poplave. Gospodarstvo, pravijo, da je radi pomanjkanja sredstev in obtoka podobno

hudo malokrvnemu organizmu in potrebna je znatna tranzfuzija krvi, da se oslabei organizem reši. Ako bi se pa kljub temu pokazalo, da je prišlo preveč denarja v promet, potem je pač naloga Narodne banke, da regulira denarni obtok in da s povišanjem obrestne mere potegne znatna sredstva iz cirkulacije in s tem prepreči pojave inflacije. Ne pomeni pa inflacije novi denar tudi radi tega, ker ima čisto solidno pokritje v zemlji, pokritje skoro enakovredno zlatu.

2. Drugi predlog glede novih sredstev pa je v tem, da bi se note Narodne banke za 100 dinarjev proglasile za državne note. Zamenjava teh not se ne bi izvršila. Ker je občinstvo nanje že navajeno, bi jih promet tudi naprej absorbiral kot doslej. Na ta način bi imela Narodna banka naenkrat blizu 1.800.000.000 Din manj v prometu, zato naenkrat razmeroma visok procent pokritja in zato možnost, da dovoljuje nove kredite gospodarstvu, katerih sedaj radi minimalnega z zakonom predpisanega kritja že dalj časa sploh ne more dovoljevati, nasprotno jih celo krči. Podobno je naredila tudi Češko-slovaškadržava, ki je 10- in 20- kronske note proglasila za državni denar. Na ta način bi država tudi odplačala svoj dolg pri Narodni banki, ki je s koncem leta 1932 znašal nekaj manj kot 1.800.000.000. Nastane zopet vprašanje, ali ni to inflacija. Tudi to, pravijo, ni inflacija, ker bi te stodinarske note kot državne note tudi imele svoje pokritje in sicer v davčnih zaostankih, ki jih ima država iz zadnjih let in ki menda znašajo 2.700.000.000. Drugič bi pa s proglasitvijo stodinarskih not za državne note ne prišlo v promet takoj nobenega novega denarja, temveč bi šele Narodna banka na zvišano pokritje stopnjema lahko dovoljevala gospodarstvu nove kredite v višini vsega skupaj 1.800.000.000. To sta oba predloga glede novih sredstev.

3. Obstojajo pa še drugi predlogi za nova sredstva. Tako n. pr. predlagajo ne le to, da se s konverzijo kmetijskih dolgov mobilizirajo krediti pri kmetih, temveč, da bi se na sličen način mobilizirali tudi zamrznjeni krediti denarnih zavodov pri industriji. V to svrhu bi se ustanovila posebna Industrijska banka, ki bi tudi emitirala svoja sredstva in bi s temi notami poplačala zamrznjene kredite industrije, torej one kredite, ki so postali le vsled krize dolgoročni. Industriji sami so v zadnjem času predlagali, naj bi Drž. hipotekarna banka prevzela investicijske kredite industrije; seveda se Državna hipotekarna banka temu upira in poziva na pravila.

4. Je še četrti predlog, kako naj bi se spravila v obtok nova sredstva. To bi bilo finansiranje javnih del. Brezposelni postajajo namreč resna nevarnost in treba bi bilo na vsak način, da se za brezposelne ustvari zaposlitev s finansiranjem javnih del v velikem obsegu. Tako se je v zadnjem času pojavil predlog, da bi se v Dravski banovini začelo z gradnjo velike ceste od Ljubljane ob Savi proti Zagrebu. Seveda pa je tudi pri finansiranju javnih del treba prvenstveno rešiti vprašanje, odkod nova denarna sredstva. Na kako zunanje ali notranje posojilo v današnjih razmerah ne more misliti niti država niti banovine. Iz proračunskih sredstev se morajo prvenstveno kriti osebni izdatki, dočim so materialni izdatki samega proračuna v velikem zaostanku. Potrebna bi bila torej nova sredstva in je zopet vprašanje, kdo bi jih emitiral, v kakšni višini, s kakšnim pokritjem in kako bi se uredilo, da tudi ta nova sredstva ne bi pomenila nevarnost za inflacijo. Potrebno bi bilo torej zopet predvideti, kako se nova sredstva potem sukcesivno vzamejo iz prometa, kakor je to predvideno pri Plavšičevem in Belinovem načrtu.

II. Sanacija denarnih zavodov.

Drugo skupino razmotrivanh predlogov predstavlja sanacija denarnih zavodov. Denarni zavodi so danes vsi brez izjeme v težkem položaju radi tega, ker je popolnoma prenehal dotok vlog na eni strani, na drugi strani pa bi vlagatelji v veliki večini radi dvignili svoje prihranke, pa naj si bo to že zaradi bega pred dinarjem ali pa v svrhu tezavriranja. Denarni zavodi so torej na tem, da bi morali likvidirati, samo ko bi bilo to mogoče. Mogoče pa to ni iz enostavnega razloga, ker dolžniki ne plačajo. Tu je jedro vsega zla, da so krediti vseh vrst imobilizirani, neprostovoljno dolgoročni, vsled krize zamrznjeni. Denarni zavodi bi morali umreti; umrje pa nihče ne rad, pa čeprav so težki časi. Na nekem sestanku je predstavnik denarnega zavoda pri razgovoru o predlogu, kako si pomagati s prepisnim brezgotovinskim prometom, kratko in odločno izjavil: „Likvidirati se pa ne damo!“

Z ozirom na sanacijo denarnih zavodov so predvidene tri skupine denarnih zavodov. Prva skupina so dobri denarni zavodi, ki so še primerno likvidni. Glede takih je treba čuvati njih likvidnost in jih zato podpreti z novimi sredstvi. V drugo skupino so prideljeni sicer zanesljivo aktivni denarni zavodi, ki pa imajo lastna sredstva preveč imobilizirana, tako da so vsled krize postali ne-likvidni. Take zavode je treba posebno podpirati in jim preskrbeti sredstva za vzdrževanje obrata, seveda ne pa za izplačevanje vlog in za likvidacijo.

V tretjo skupino spadajo denarni zavodi, ki so pasivni, bodisi že od prej, bodisi, da so za časa krize postali pasivni s tem, da so njihove terjatve postale več ali manj dubiozne. Takim zavodom je treba omogočiti likvidacijo na ta način, da vlagatelji čim manj zgubijo, torej likvidacijo izven kon-

kurza, pri kateri bi bilo s posebno uredbo treba zaščititi interese vlagateljev.

Glede zavodov v drugi skupini sta zopet dva predloga, kako jih zaščititi pred vlagatelji. En predlog pravi, naj bi se vlagateljem do gotovega procenta njihovih vlog n. pr. do 25% mesto gotovine izdale prioritete delnice dotične banke. Seveda bi bile male vloge od te mere izvzete. Večji vlagatelji pa bi bili prisiljeni, da za gotov procent svoje vloge prevzamejo delnice banke, pri kateri imajo naloženo. Na ta način, pravijo, bi bili vlagatelji nekako povezani z banko, bolj interesirani na njenem poslovanju in ne bi preveč pritiskali za izplačilo zaostanka. Strokovnjaki pravijo, da so nekatere ameriške države na ta način ščitile denarne zavode.

Drugi predlog pa obstoji v tem, da bi denarni zavodi izdajali svojim vlagateljem gažirane obveznice, ki bi se obrestovale z nizko obrestno mero in ki bi bile izdane na podlagi prvovrstnih hipotek dotičnega zavoda. Seveda bi se v to svrho moral osnovati poseben zavod. Obstojal je načrt, naj bi se v to svrho osnovali po banovinah pupilno-odvezni zavodi. Denarni zavodi bi jim odstopili svoje prvovrstne terjatve na nepremičnine in bi zato dobili od pupilno-odveznega zavoda gažirane obveznice, da bi jih dajali svojim vlagateljem.

Predlaga se nadalje tudi, naj bi se kolikor mogoče olajšala, da ne rečemo pospeševala fuzija denarnih zavodov s primernimi zakoni, kakor tudi poenostavili predpisi za znižanje delniške glavnice.

III. Obrestna mera.

Eno izmed centralnih vprašanj je tudi vprašanje obrestne mere. Takoj s početkom krize se je že tudi pojavil glas, da je eden izmed vzrokov gospodarske, zlasti finančne krize previsoka obrestna mera. V nekaterih

državah so bili izdani že zakoni za znižanje obrestne mere, tako n. pr. v Češkoslovaški; pri nas je zakon o zaščiti kmeta maksimalno obrestno mero za kmetijska posojila z 10%, za terjatve, katerih prisilna izterjava pa je bila sodno odložena, pa plačuje dolžnik-kmet celo samo 6% obresti in sicer od dneva, ko je bila tožba vložena.

Dva razloga sta pa, radi katerih kljub krizi ni bilo mogoče znižati obrestne mere na višino, ki bi odgovarjala današnjim gospodarskim razmeram. Prvič je obrestna mera za reeskontne kredite pri Narodni banki 7½%, za lombardne kredite pa celo 9% in to trimesečno vnaprej poleg takse odnosno menične goliče. Drugič pa je obrestna mera za navadne vloge pri Državni hipotekarni banki, Agrarni banki in Znanstveni banki 6%, torej 1% višja, kot je pa obrestna mera za navadne vloge pri denarnih zavodih. Pravilno pa bi bilo, da bi bila obrestna mera pri Drž. hipotekarni banki, Agrarni banki in Znanstveni banki za 1% nižja, kot je običajna obrestna mera za navadne vloge pri denarnih zavodih. Največ pa bi seveda morala doprinesiti za znižanje obrestne mere v sedanjih težkih razmerah Narodna banka in znižati obrestno mero za reeskontne in lombardne kredite vsaj za 1½% do 2%, kakor so jo znižale narodne banke v drugih državah. Upravičeno opozarja „Trgovski list“ na to, da imata le še Bolgarska in Grška višjo obrestno mero.

Zadružništvo je oni faktor v gospodarstvu, ki je že v normalnih časih veliko storilo za znižanje obrestne mere. Zadružništvo mora tudi v sedANJI gospodarski stiski napeti vse sile, da se obrestna mera za vloge

in za posojila kolikor mogoče zniža in tako vsaj nekoliko olajša težko stanje dolžnikov.

Dejstvo je, da pretirana obrestna mera predstavlja gospodarsko škodo in socialno krivico in da se mora zadružništvo kot socialna ustanova proti pretirani obrestni meri stalno boriti. Malokdaj pa so bile okoliščine za to borbo tako ugodne in vsestranska pripravljenost za znižanje obrestne mere tako velika kot v današnjih časih gospodarske stiske. Danes lastnik kapitala ne pritiska več na visoko obrestno mero, temveč mu je prva zahteva popolna varnost in likvidnost naloženega denarja.

Ko je nek kapitalist od pariškega Rothschilda zahteval navodila za absolutno sigurnost kapitala, ki naj bi pa istočasno nosil visoko obrestno mero, mu je Rothschild odgovoril: „Dragi moj, morete vložiti svoj denar tako, da mirno spite. Morete ga pa vložiti tudi tako, da dobro jeste. Toda nihče še ni našel načina, da se denar vложи tako, da bi mogel istočasno i dobro jesti i mirno spati.“ Varnost naloženega denarja pri istočasnih žrtvah na obrestih je danes zahteva varčevalcev in kapitalistov ne le v okviru narodnega gospodarstva, ampak tudi v mednarodnem prometu in pri mednarodnih terjativah.

Posojilnice z neomejeno zavezo vseh članov so že od nekdaj postavile to načelo, **da je prvo varnost**, da se mora pa zato varčevalec zadovoljiti s skromnimi obrestmi. To zahtevo nizkih obresti postavlja zadružništvo zlasti danes, ko se vsesplošno priznava, da je težkega položaja dolžnikov kriva v veliki meri tudi pretirana obrestna mera.

(Dalje prihodnjič.)

Zahteve bančnih organizacij. Z ozirom na zasedanje odbora za proučevanje kreditnih razmer, so izdelale organizacije bank iz vse države resolucijo, v kateri zahtevajo za oživetje gospodarstva, ureditev kreditnih odnošajev. Zato so potrebna 1. nova

sredstva in prevzem kmetijskih dolgov, 2. ureditev obrestne mere pri Narodni banki in drugod, 3. davčne olajšave za denarne zavode in 4. zakonodaja glede sanacije denarnih zavodov.

Kakšen pomen ima padec dolarja?

V septembru l. 1931 so Angleži žrtvovali zlato pariteto svoje valute. Isto so v zadnjem času storile Zedinjene države severoameriške, ki so pustile, da je padla njihova valuta napram zlatu, oziroma zlatim valutam. Amerikanci so izjavili, da se mora valuta prepuščati sama sebi, da bo našla svojo naravno vrednost. Takoj po tej izjavi je tudi nastopilo razvrednotenje dolarja za približno 10%. Obe vodilni sili svetovnega gospodarstva sta se torej odrekli zlatemu standardu. Države z zlato valuto se nahajajo sedaj v manjšini napram državam s papirnato valuto. Korak, za katerega so se odločile Zedinjene države, bo imel kar najtežje posledice za svetovno gospodarstvo.

Sicer so se Zedinjene države in Anglija odločile za enak ukrep, toda ti enaki ukrepi slone na čisto različnih razmerah. Zedinjene države bi bile mogle dolar držati na svoji višini, med tem ko se angleški funt ni dal držati. Amerika razpolaga sama na sebi z zadostnim zlatom, da bi mogla ohraniti dolar pred napadi najrazličnejših vrst, zlasti pred špekulacijo navzdol. Toda takih napadov se ni bilo bati. Nasprotno, kakor Anglija so namreč Zedinjene države napram inozemstvu jako neznatno zadolžene; zato se jim je bilo le malo bati, da bo začel kapital bežati v večjem obsegu. Kje pa je še varno пристanišče, kamor bi se mogel dandanes kapital zateči? Če bi se bilo z merodajnega mesta izreklo, da bo unija branila dolar, naj stane kar hoče in če bi bila pripravljena v ta namen porabiti svoje zlate rezerve, potem bi ne bil sledil nikak napad na dolar. Take izjave so bile podane v poznem poletju 1931 na Angleškem, Anglija si je bila celo izposodila zlato, da bi varovala funt, toda ti ukrepi niso zalegli nič. Angleškemu funtu in angleškim bankam je namreč pre-

tila nevarnost zaradi kratkoročnih zadolžitev Anglije v inozemstvu in zaradi zamrznjenih dobroimetij, ki jih je imela Anglija v tujini. Angleški funt se torej v septembru 1931 ni dal več rešiti. Toda zakaj so sedaj Zedinjene države dopustile, da je dolar padel, če to samo po sebi ni bilo potrebno? Zakaj so dopustili, da jim nastane s tem moralna izguba? Odgovor na to vprašanje se glasi, da so Amerikanci opustili zlato pariteto dolarja zato, ker vidijo v takem ukrepu učinkovito sredstvo za pobijanje krize. S to odredbo so se Amerikanci postavili na stran mnenja, ki ga zastopajo v valutni in krizni politiki t. zv. devalvacijonisti.

Kaj je vsebina devalvacijske teorije?

Devalvacijonisti gredo s stališča, da so krize še vedno nujni pojavi, ki spremljajo gospodarski razvojni proces, da so pa vendar dane izvestne možnosti, da se krize omilijo in skrajšajo. Denarni ukrepi so možni tedaj, ako gre s krizo neizogibno združeni padec cen preko normalne izmere in ako je ta nadaljni padec izvajati bistveno iz denarnih vzrokov. V teku sedanje krize so brez dvoma cene padle pod normalno izmero. Pri sedanjem stanju cen so dolgovi, ki so bili napravljeni v primeri s cenami, kakršne so obstojale približno leta 1928, postali takšno breme, da ga tudi dobro vojeni obrati ne morejo prenašati. Devalvacijonisti menijo dalje, da se jim je posrečilo dokazati, da je ta padec cen od približno leta 1931 izvajati iz napačne denarne in kreditne politike. Iz tega sklepajo, da se more voditi boj proti padanju cen z denarnimi odredbami, zlasti s tem, da se opusti zlata valuta. Tem denarnim odredbam bi bil namen, obdržati cene v stabilnem stanju, ali jih morda nekoliko zvišati, dočim je na drugi strani vrednost zlata podvržena izpremembam. Če se

tako stanje cen ustali, morejo posamezni obrati zopet zanesljivo kalkulirati, podjetniška inicijativa se poživí, konjunktura se bo sama po sebi dvignila. Razvoj v državah, ki so v jeseni leta 1931 opustile zlato veljavo, zlasti razvoj na Angleškem in Švedskem je pokazal, da vodi devalvacija k bistvenemu olajšanju. Amerika je sedaj sledila temu nasvetu.

Poleg tega je soodločevala okolnost, da so dežele, ki so opustile zlato valuto, predvsem Anglija in Japonska, imele v konkurenčnem boju z Ameriko na svetovnem trgu znatno prednost, ker so čim dalje bolj izpodrivale ameriško blago. Ta prednost naj bi se istočasno odstranila z omenjenim ukrepom glede devalvacije. Odločilen pa je seveda bil vidik glede cen in glede konjunkturne politike. To odredbo glede devalvacije je treba strogo ločiti od inflacije. Anglija in Švedska n. pr. sta vodili politiko devalvacije, nikakor pa ne politiko inflacije, ker ni nobena vztrajala na tem, da bi iz nič zajemala dodatne kredite. V sedanjem primeru pa obstoji nevarnost, da bi Amerika poleg politike devalvacije ne začela uganjati tudi politike inflacije. Vsaj baviijo se z mislijo, da bi v velikem obsegu najemali kredite in z njimi izvajali načrte o preskrbi dela. Koliko obstoji nevarnost inflacije, o tem si dosedanja poročila še nasprotujejo in zato še ni mogoče izreči prave sodbe.

Ukrep Zedinjenih držav ima, oziroma bo imel najdalekosežnejši pomen za svetovno gospodarstvo. Devalvacijonisti so vedno zahtevali, da provedejo čim le mogoče vse države devalvacijo na mednarodni podlagi in enotno ter da se tako ustavi padanje cen. Doslej ta politika ni imela uspeha, ker je nasprotovala Francija. Mogoče je, da bo

sedaj Amerika znova predložila v razpravo svoj načrt o mednarodni devalvaciji, morda v obliki, da se vse valute razvrednotijo napram zlatu za 30 do 40 odstotkov, kar bi imelo za posledico, da bi se cene dvignile. Francija in druge države z zlato valuto so sedaj v nevarnosti, da bodo njihove zaloge zlata utrpele bistveno razvrednotenje, ker morajo računati z možnostjo, da se bo uresničila v Ameriki propagirana ideja valute indeksnih cen, ki bila ločena in neodvisna od vrednosti zlata.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18%. Din —; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 166.—, kostni superfosfat Din 118.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 180.—; kostna moka Din 95.—; mavec (gips) Din 40.—; nitrofoskal v vrečah Din 144; klajno apno Din 275; lanene tropine Din 2.—; modra galica Din 5.85; žveplo Din 3.—. Pri vagonškem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din 1.500; plugi Din 500 do Din 940; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlini Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. — Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 2000 kg franko vsaka postaja.

Modro galico iz tovarne Zorka v Suhotici kupite najpovoljnejše pri Gosp. Zvezi.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic „Zadružne zveze“ nudi Oblasnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Narodnega Gospodarja“ Ljubljana, Zadružna zveza.
Zadajatelj: „Zadružna zveza“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik: Anton Kralj, tajnik „Zadružne zveze“ v Ljubljani.
Tisk Zadružne tiskarne (Srečko Magolič) v Ljubljani.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice pri Sv. Lovrenču na Dravskem polju, r. z. z. n. z., se vrši dne 25. junija 1933 po rani maši v prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 3. slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge pri Sv. Lovrenču na Dravskem polju, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 po rani sv. maši v prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 3. slučajnosti.

Občni zbor Osrednjih mlekarov v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 11. julija 1933 ob pol 12. uri v prostorih Zadrugne zveze. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev nadzorstva. 5. čitanje reviz. poročila. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Majšpergu, r. z. z. n. z., se vrši 29. junija 1933 ob 8. uri dopoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika lanskega občnega zbora in dveh revizijskih poročil. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice pri Sv. Martinu pri Vurbergu, r. z. z. n. z., se vrši 25. junija 1933 v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 6. volitev enega člana načelstva mesto umrlega Iv. Klampfer. 7. slučajnosti.

I. redni občni zbor Zadrugne elektrarne Pirniče, r. z. z. o. z., se vrši 25. junija 1933 ob 15. uri v šoli v Gor. Pirničah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka. 4. Sprememba in dopolnitev pravil. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske nakupovalne in prodajne zadruge zveze kmetijskih podružnic Ijutomerskega okraja v Radincih, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob pol 8. uri zjutraj v šolskih prostorih banovinskega nasada Kapela. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev računov za leto 1930, 1931, 1932. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. Sprememba pravil § 7 in § 17. 6. slučajnosti.

Občni zbor Zadrugne elektrarne v Rečici, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 2. uri popoldne pri gosp. načelniku Maks Stiglic-u v Rečici. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. a) poročilo načelstva, b) nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge v Rovtiah pri Logatcu, r. z. z. o. z., se vrši dne 2. julija 1933 ob 3. uri popoldne v prostorih mlekarne v Rovtiah št. 153. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 3. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Rovtiah, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob pol 3. uri popoldne v zadrugnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge v Šmarci, r. z. z. o. p., se vrši dne 29. junija 1933 ob pol 6. uri popoldne v pisarni zadruge v Šmarci št. 3. Dnevni red: 1. čitanje revizijskega poročila o zadnji reviziji. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 5. Sklepanje o likvidaciji zadruge in eventualije. 6. volitev likvidatorjev. 7. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Starem trgu, r. z. z. n. z., se vrši dne 9. julija 1933 ob 16. uri v župnišću v Starem trgu ob Kolpi. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za l. 1931., 1932. 4. čitanje revizijskega. 5. volitev a) načelstva in b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

IV. redni občni zbor Živinorejske selekcijske zadruge v Starem trgu pri Rakeku, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 9. uri dopoldne v dvorani Kmetijske zadruge. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. volitev rodovne komisije. 3. slučajnosti.

Občni zbor Pašniške in bikorejske zadruge v Solčavi, r. z. z. o. z., se vrši dne 18. junija 1933 ob 9. uri dopoldne v prostorih Kmet. zadruge v Solčavi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1932. 4. čitanje zapisnika o reviziji. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Semiču, r. z. z. n. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob pol 8. zjutraj v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. potrjenje računskega zaključka za l. 1932. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Svečini, r. z. z. n. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob pol 4. popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1932. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Topoljah, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo dne 25. junija 1933 ob 2. uri popoldne v prostorih načelnika g. Zabreta. Dnevni red: 1. čitanje revizijskega poročila. 2. poročilo načelstva. 3. odobritev računov za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Trzinu, r. z. z. n. z., se vrši v četrtek dne 29. junija 1933 ob 3. uri pop. v uradnem prostoru v župnišću v Trzinu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge na Visokem, r. z. z. o. z., se vrši dne 25. junija 1933 ob 4. uri popoldne v mlekarni. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. čitanje revizijskega zapisnika z dne 14. 11. 1932. 4. Odobritev rač. zaključka za leto 1932. 5. likvidacija zadruge. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Lesne gospodarske zadruge na Zg. Poljskavi, r. z. z. o. z., se vrši dne 24. junija 1933 ob 10. uri pri g. Vinko Potočnik, posest v Loki št. 24. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za l. 1932. 5. slučajnosti.

POSLOVNE KNJIGE IN TISKOVINE.

Vse članice opozarjamo, da ima Zveza v zalogi vse knjige in tiskovine, kakor jih zahteva poslovanje kreditnih, blagovnih, produktivnih in drugih vrst zadrug. — Mnoge tiskovine nudijo za poslovanje znatno olajšanje in zagotavljajo pravilnost kot npr. zapisnik o občnem zboru, vloga na sodišče, rač. zaključek. — Zveza ima v zalogi tudi vse pisarniške potrebščine, kot npr. svinčnike, peresa, pečatni vosek, papir, pivnike, registratorje, preluknjače itd. — Zveza z naročanjem na debelo zagotavlja tudi najnižje cene.

V sledečem podajamo cene za najvažnejše tiskovine (I.), knjige (II.) in vzorna pravila (III.):

I.		Komad			Komad
Rač. zaključki za hranilnice in posojilnice	Din	—50	Knjiga tekočih računov 50 listov	Din	40—
za blagovne zadruge		—50	Knjiga tekočih računov 100 listov cel gradl		72—
Zapisnik o rednem občnem zboru		—50	200 celo plat.		120—
Vloga na sodišče (sprememba v načelstvu, ali sprememba pravil)		—50	Amerikanski journal za blagovne zadruge		180—
Izpiski iz knjige hranilnih vlog oz. posojil		1—	" nova izdaja		230—
Obvezne izjave za dolžnike		—40	Knjiga denarnih listkov 100 strani		15—
Tiskovine za izv. tek. rač.		—30	200		25—
Zadolžnice na poroštvo		—75	Knjiga pristopnic 50 listov		12—
Zadolžnice na vknjižbo		—75	100		16—
Zadolžnice na amortizacijo		—75	200		34—
Prošnje za posojilo		—50	„Straca“ 100 listov Din 65—, 50 listov		40—
Pogodba za kredit v tek. rač.		—75	Blagovni skontro 100 listov		75—
Obrestne tabele (na kartonu 3 1/2% do 6%)		2—	Blagovni skontro 50 listov		45—
6 1/2% do 7% (na papirju)		3—	Nakupna prodajna knjiga 100 listov		75—
7 1/2% do 8 1/2%		3—	Nakupna prodajna knjiga 50 listov		45—
9% do 10%		3—	Blago oddajni bloki		22—
Listek za izplačilo vloge		—10	Vložni zapisnik 50 listov Din 30, 100 listov		50—
Listek za izplačilo posojila		—10	Vložni zapisnik 200 listov		90—
Opomin dolžniku Din —10, Opomin porokom		—10	Hranilne knjižice (lično vezane v šagrinpapir)		4—
Opomin za podaljšanje posojila		—15	" (vezane)		3—
Zemlje knjižni predlog (list)		—40	" (broširane)		1—
Pole za inventuro		—75	" (celo platno)		5-50
Potrčila		—10	Zadružno-posojilne knjižice		3—
Izpiski (nova tisk.) tek. rač.		—75	Nakupne knjižice		1-40
Rač. zaključki (kartonirani po 20 komadov)		22—	Knjižice za imetnike tekoč. računa 16 list.		4-75
za kreditne in nekreditne zadruge (zvezki)		22—	Knjižice za električni tok		1-50
Denarne kuverte		—65	Imenik zadružnikov 20 listov		20—
Kuverte za dopisovanje z Z. Z.		—10	Imenik zadružnikov 30		25—
Dopisnice za dopisovanje z Z. Z.		—05	Imenik zadružnikov 60		40—
Mlekarske pole		—75	100		70—
Tiskovine (priloge menični kredit)		—75	Knjiga porokov		20—
Mape za zadolžnice		8—	Knjiga odstopnic (broširane)		6—
Mape za ustanovne listine		12—	Sejni zapisniki		26—
II.			100 listov		30—
Knjiga hranilnih vlog 50 listov	Din	60—	Trgovske knjige z 2 kolonami		26—
" " 100		105—	Indeksi		20—
" " 150		160—	Mlekarske knjižice		3-75
" " 200 celo platno		270—	Saldo-Konti na trdem papirju 50 listov		30—
" " 200 pol usnje		270—	" " 100		50—
Knjiga posojil 50 listov		70—	III.		
" " 100		115—			Komad
" " 150		155—	Pravila za hranil. in posojil. (Rajfeis.)	Din	2—
" " 200 pol usnje		270—	Pravila za hranil. in posojil. (Schulz.)		2—
Razdelnik za kreditne zadruge 50 listov		60—	Pravila za kmet. nabav. in prod. zadruge		2—
" " 100		100—	Pravila za živinorejske zadruge		2—
" " 150 celo pl.		135—	Pravila za kmetijska društva (strojne zadr.)		2—
Razdelnik za nedenarne zadruge 24 listov		40—	Pravila za mlekarske zadruge		2—
" " 50		60—	Pravila za zadružne elektrarne		2—
" " 100		100—	Pravila za zavarovanje goveje živine		2—
" " 200		170—	Pravila za strojne zadruge		2—
Blagajniški dnevnik 100 listov		45—	Pravila za živ. selekcijske zadruge		2—
Blagajniški dnevnik 200 listov celo platno		95—	Pravila za pašne in gozdne zadruge		2—